

حوزه هنری، بوشهر

زیراه

محمد کر میور

پدیدآورنده: کر میور، محمد.

عنوان: زیراه.

تکرار نام پدیدآور: محمد کر میور.

مشخصات نشر: قم: سفینه خرد، ۱۳۹۳.

مشخصات ظاهری: ۱۲۰ ص. مصور. عکس، نونو.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۵۷۲۴-۷۵-۲

وضعیت فهرست‌نویسی: فیا

موضوع: بوشهر-زیراه-تاریخ

موضوع: بوشهر-زیراه-سرگذشتنامه.

موضوع: بوشهر-زیراه-آثار تاریخی.

هفته افزوده: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری بوشهر.

رده بندی کنگره: ۱۳۹۳. ک. ف. / ز. ۹۶. ک. ۷۵ / DSR

رده دیویی: ۹۵۵ / ۶۴۳

شماره کتابشناسی ملی: ۳۸۶۷۵۷۵

بوشهر، میدان قدس، بلوار رئیسعلی دلواری،

مستدوق پستی: ۷۵۱۳۵-۱۷۴۹ حوزه هنری بوشهر

تلفن: ۰۷۶۶۲۴۰۸۳ - ۰۷۶۶۲۴۰۵۱

www.artbushehr.ir

WWW.K...

انتشارات صفیانه خرد

زیراه

محمد کریمپور

مدیر دانشنامه: سید محمد حسین سجزاده
دبیر دانشنامه: سید قاسم پاجسینی
دبیر اجرایی و ناظر دانشنامه: فرید میرشکار
طرح جلد: مجید میرزایی
صفحه آرایی: نغمه ایزدپناه
لیتوگرافی و چاپ: ترام اسکندر/زیتون
چاپ اول: ۱۳۹۳
شمارگان: ۱۵۰۰ نسخه

نشانی انتشارات:
قم، خیابان صفاییه، کوچه ۳۲،
کوچه کمره‌ای، پلاک ۹۶
تلفن: ۰۲۵ - ۳۷۸۳۲۱۹۸
دورنگار: ۳۷۷۳۵۶۷۲

فهرست

- ۷ مقدمه‌ی حوزه هنری بوشهر
- ۹ یادداشت دبیر مجموعه دانشنامه استان بوشهر
- ۱۱ بلوک زیراه در گذر تاریخ با تکیه بر خاطرات محمد کریمپور
- ۱۱ وجه تسمیه و حدود جغرافیایی بلوک زیراه
- ۱۳ نهر قیر (جو قیر) یادگاری از عهد باستان
- ۱۶ حاج محمد عرب و نهر حاج محمدی
- ۱۷ سلطه تنگستانی‌ها بر بلوک زیراه
- ۱۹ تلاش اسماعیل خان برای تسلط بر بلوک زیراه
- ۲۱ درگیری‌های اسماعیل خان و محمد خان بر سر بلوک زیراه
- ۲۲ تلاش محمد خان برای بازپس‌گیری بلوک زیراه
- ۲۴ بلوک زیراه در آغاز حاکمیت اسماعیل خان
- ۲۵ انتخاب گدخداها و رؤسای روستاهای بلوک زیراه
- ۲۷ کربلانی خداکرم در بی‌براه
- ۲۹ اسماعیل خان و جنگ با سایر خوانین
- ۳۱ بلوک زیراه و جانشینان اسماعیل خان
- ۳۳ دخالت غضنفر السلطنه در امور بلوک زیراه پس از برگشتن از تبعیدی شیراز
- ۳۶ بازگشت جهانگیر خان، فائد جعفر و کربلایی خداکرم به بلوک زیراه
- ۳۸ سرانجام کربلایی خداکرم
- ۳۹ سید اسماعیل مهدوی و اداره بلوک زیراه
- ۴۱ بازماندگان حسینقلی خان نظام السلطنه و مالکیت بلوک زیراه

- ۴۲ ثبت املاک و درگیری بین مردم و مالکین
- ۴۷ بلوک زیراه پس از شهریور ۱۳۲۰ و ظهور گروه جدیدی از مالکان
- ۵۲ جنبش سال‌های ۱۳۳۶ تا ۱۳۳۸ علیه مالکان جدید
- ۵۶ گسترش دامنه اعتراضات در بلوک زیراه و تلاش‌های اردشیر خان برای مقابله با آن
- ۵۷ برداشت محصول سال ۱۳۳۸ و آغاز درگیری‌ها
- ۵۹ دیدار با سرهنگ فردوسی و نماینده استاندار فارس
- ۶۴ بازداشت در هنگ ژاندارمری شیراز
- ۶۷ ملاقات با استاندار در شیراز
- ۷۲ بلوک زیراه پس از برداشت محصول ۱۳۳۸
- ۷۵ برداشت محصول ۱۳۳۹ و درگیری زارعین با مالکان
- ۷۹ سفر به تهران برای ادامه مبارزه
- ۸۳ اتفاقات بلوک زیراه پس از خروج ما
- ۸۵ دیدار با اسدالله علم و شاه در تهران
- ۹۰ ملاقات با علی دشتی
- ۹۲ بلوک زیراه و انتخابات مجلس بیستم
- ۹۵ اصلاحات ارضی و تغییرات اساسی در مالکیت بلوک زیراه
- ۹۸ اسناد و تصاویر

مقدمه‌ی حوزه هنری بوشهر

استان بوشهر یکی از مراکز تاریخی و باستانی ایران در کرانه‌های شمالی خلیج فارس به شمار می‌رود. این ناحیه از ایران زمین، قدمتی به درازای تاریخ دارد. بوشهر همواره مهد علم و ادب و تعلیم و تعلم بوده است. کتابخانه‌ها و مراکز علمی شهر «لیان» تا دانشگاه «سینیز»، مدارس علمی بندر «سیراف»، کتیبه‌های میخی و بقایای معابد دوره‌ی لیان در «سبزآباد» و «ریشهر»، بقایای کاخ‌ها و کتیبه‌های هخامنشی، همگی اسناد این تاریخ پُر فراز و نشیب است. معماری کم نظیر، اعتقادات مذهبی مردم، حضور ادیان مختلف، وجود نخستین، آثار حمل و نقل هوایی و ریلی، وجود اولین سینماها، چاپخانه‌ها، باشگاه‌ها و ورزش‌های نوین، حضور نمایندگی‌های سیاسی و تأسیس اولین مدارس و مراکز آموزشی از قبیل مدرسه‌ی سعادت از نشانه‌های بارز این بالندگی و شکوفایی این کهن دیار است. در مجموعه‌ی «دانشنامه‌ی استان بوشهر» که توسط حوزه هنری استان در ده‌ها جلد منتشر می‌شود، کوشش شده تا همه گونه اطلاعات و آگاهی‌های تاریخی، هنری، فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی، رجالی و مذهبی مربوط به استان بوشهر در قالب تک‌نگاری‌های علمی و روشمند، گردآوری، تجزیه و تحلیل و نوشته یا ترجمه شود. امید است با انتشار کامل این مجموعه، دانش‌آموزان، دانشجویان و دیگر علاقه‌مندان، منبع و مأخذ قابل اطمینانی

درباره‌ی شهر و دیارشان به دست آورند. از آقای سید قاسم یا حسینی نویسنده و پژوهشگر بوشهری که دبیری این دانشنامه را عهده‌دار شدند و دیگر نویسندگان و پژوهشگرانی که با این طرح همکاری می‌کنند، تشکر و از حمایت‌ها و مساعدت‌های معاونت برنامه‌ریزی استانداری بوشهر سپاسگزاری نمایم.

سید محمد حسین سیدزاده

رئیس حوزه‌ی هنری استان بوشهر